

Finanțat de
Uniunea Europeană

Suedia
Sverige

INCLUZIUNEA CARE ÎNTÂRZIE

SITUAȚIA POPULAȚIEI DE ETNIE ROMĂ DIN REPUBLICA MOLDOVA

CENTRUL
Parteneriat pentru
Dezvoltare

Această publicație este realizată de către Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD), cu suportul financiar al Uniunii Europene, în cadrul proiectului „Implicarea civică pentru împuternicirea tinerilor și a femeilor”, finanțat de Uniunea Europeană și cofinanțat de Suedia. Proiectul este implementat de Fundația Est-Europeană în parteneriat cu Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare, Consiliul Național al Tineretului din Moldova și Organizația Necomercială „Agenția Regională de Dezvoltare” din Tiraspol. Conținutul publicației aparține autorilor și nu reflectă în mod neapărat viziunea Uniunii Europene.

Chișinău 2026

CUPRINS

INTRODUCERE	3
SITUAȚIA ROMILOR ÎN REPUBLICA MOLDOVA	4
RECOMANDĂRI.....	8

AUTOARE:

Natalia COVRIG
Gheorghina DRUMEA

INTRODUCERE

Ziua de 8 aprilie, marcată anual ca Ziua Internațională a Romilor, reprezintă un moment de recunoaștere și celebrare a identității, culturii, istoriei și drepturilor persoanelor rome din întreaga lume. Ea oferă un prilej pentru a evalua situația romilor, eficiența politicilor de incluziune adoptate în ultimii ani, dar și pentru o reflecție critică asupra inegalităților persistente cu care aceștia se confruntă. Instituită în urma Congresului Mondial al Romilor din 1971, această zi este asociată cu afirmarea identității și a drepturilor, dar și cu o agendă clară de combatere a discriminării. În pofida progreselor la nivel internațional, romii continuă să reprezinte una dintre cele mai marginalizate minorități etnice din Europa, confruntându-se cu un cumul de dezavantaje structurale care se manifestă simultan în educație, ocupare, sănătate, etc.

La nivel european, persoanele rome reprezintă cea mai numeroasă minoritate etnică, cu o populație estimată între 10 și 12 milioane de persoane, dintre care aproximativ 6 milioane trăiesc în Uniunea Europeană¹. Indicatorii sociali arată că o mare parte a populației rome continuă să se confrunte cu sărăcie, excluziune socială și discriminare. Documentele strategice promovate de Comisia Europeană, inclusiv cadrulul pentru perioada 2020–2030², sugerează că inegalitățile nu sunt întâmplătoare, ci rezultatul unor mecanisme care se reproduc în timp. Diferențele dintre țări în ceea ce privește implementarea arată că existența cadrului strategic nu garantează schimbări semnificative la nivel de rezultate. De exemplu, potrivit analizelor Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene, majoritatea statelor nu sunt pe traiectoria de a atinge obiectivele stabilite pentru 2030 în domenii precum educația, ocuparea sau sănătatea³.

În Republica Moldova, situația este complicată încă de la nivelul datelor de bază. Conform datelor Recensământului Populației și Locuințelor 2024, populația de etnie romă constituie circa 0,4% (9,3 mii) din totalul populației⁴. Cu toate acestea, alte surse și cercetări sugerează valori considerabil mai mari, ceea ce indică limite importante ale datelor oficiale. Această diferență nu ține doar de metodologie, ci reflectă și reticența unei părți a populației de a se autoidentifica ca fiind de etnie romă, pe fondul stigmatizării persistente. Consecința directă este că politicile publice sunt construite pe o bază de date incompletă, ceea ce limitează capacitatea acestora de a răspunde adecvat nevoilor. Dincolo de problema datelor, situația romilor este caracterizată de un cumul de dezavantaje care se influențează reciproc. Accesul redus la educație duce, în multe cazuri, la oportunități limitate de angajare, iar veniturile scăzute afectează condițiile de trai și accesul la servicii. Aceste relații persistă în lipsa unor intervenții coerente și susținute. În același timp, experiențele de discriminare, fie în sistemul educațional, pe piața muncii sau în relația cu instituțiile, reduc încrederea în autorități și descurajează participarea socială.

În acest context, analiza de față urmărește să sintetizeze principalele constatări privind inegalitățile care afectează populația de etnie romă din Republica Moldova, pornind de la datele disponibile și de la tendințele observate la nivel european. Accentul este pus pe identificarea acelor domenii în care decalajele sunt cele mai pronunțate și unde sunt necesare intervenții la nivel de politici publice.

SITUAȚIA ROMILOR ÎN REPUBLICA MOLDOVA

¹ „Roma equality, inclusion and participation in EU”, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/roma-eu/roma-equality-inclusion-and-participation-eu_en

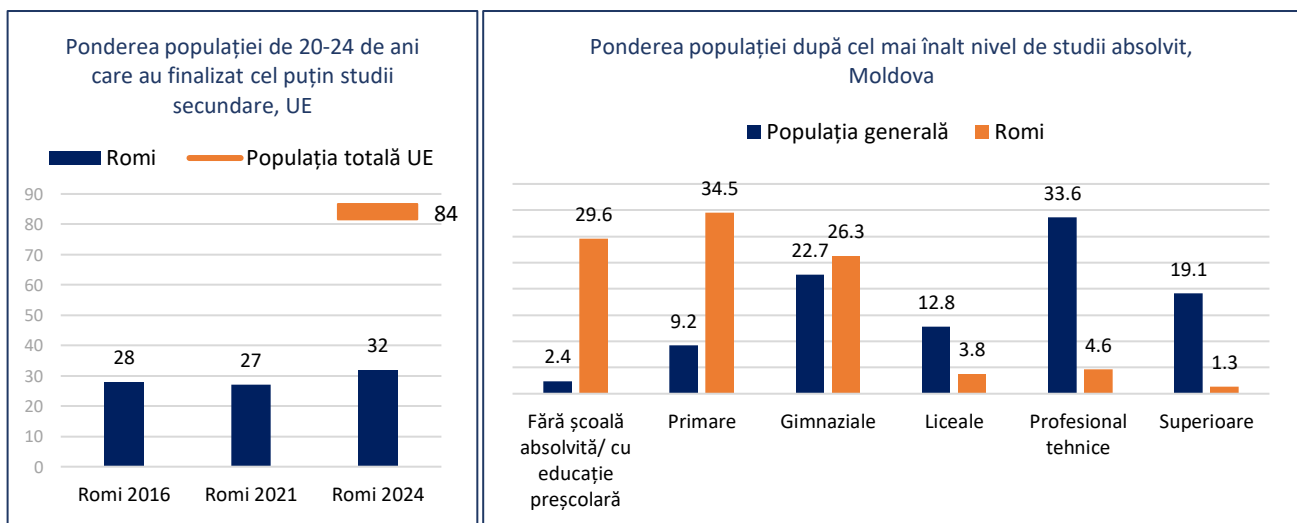
² EU Roma strategic framework for equality, inclusion and participation 2020-2030, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0620&qid=1615293880380>

³ “Rights of Roma and Travellers in 13 European countries - Perspectives from the Roma Survey 2024”, Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene, https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2025-roma-survey-2024_en.pdf

⁴ Rezultatele finale ale Recensământului Populației și Locuințelor 2024: Caracteristici etnoculturale ale populației, https://statistica.gov.md/ro/rezultatele-finale-ale-recensamantului-populatiei-si-locuintelor-2024-caracteris-10121_62043.html

Populația romă este marcată de excluziune, care începe din sistemul educațional, unde doar 10% au reușit să obțină studii profesionale. Conform unui studiu realizat de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene în rândul a 13 țări-membre⁵, doar 32% dintre tinerii romi au finalizat învățământul secundar superior (general sau profesional) și mai sus, comparativ cu 84% în rândul populației generale la nivelul UE. În Republica Moldova, datele indică o tendință similară, dar mai accentuată: potrivit Biroul Național de Statistică, 34,5% dintre romi au absolvit doar studii primare, iar 26,3% nivel gimnazial⁶, ceea ce indică faptul că parcursul educațional se întrerupe, în majoritatea cazurilor, înainte de etapa în care pot fi dobândite competențe profesionale relevante. Discrepanțele devin vizibile încă din tranziția către nivelurile post-gimnaziale: participarea redusă atât în învățământul liceal, cât și în cel profesional sugerează existența unor bariere de acces și continuitate (costuri, distanță, lipsa informației sau orientării profesionale). În acest context, învățământul profesional, care ar putea constitui o cale funcțională de integrare pe piața muncii, rămâne insuficient valorificat. Diferențele sunt și mai accentuate în cazul studiilor superioare, unde ponderea este de 1,3% în rândul persoanelor de etnie romă, comparativ cu 19,1% în populația generală⁷. Totodată, proporția persoanelor fără nicio formă de educație sau doar cu educație preșcolară este de 29,6%, față de 2,4% în populația generală, ceea ce indică abandonul timpuriu al sistemului educațional. Aceste date arată că sistemul educațional nu funcționează ca un mecanism de reducere a inegalităților, iar accesul limitat la formare profesională restrânge semnificativ oportunitățile de integrare economică. În absența unor intervenții care să faciliteze accesul la educație, în general, și tranziția către învățământul profesional, în particular, o parte semnificativă a persoanelor romi rămân fără calificare, ceea ce îi expune la ocupare informală, instabilă și venituri reduse.

Figura 1. Nivelul educațional al populației de etnie romă, la nivel internațional și național, %

Sursa: Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (Roma Survey 2024), Biroul Național de Statistică (RPL 2024)

Accesul redus la educație se reflectă în oportunități reduse de angajare, venituri mici și risc înalt de sărăcie.

Lipsa calificărilor formale limitează accesul la locuri de muncă stabile și bine remunerate, iar o parte semnificativă a romilor ajung să fie ocupați în activități informale sau ocazionale, caracterizate prin venituri reduse și lipsa protecției sociale. Raportul „Moldova Inegală 2025”⁸ evidențiază faptul că inegalitățile de venit

⁵ “Rights of Roma and Travellers in 13 European countries - Perspectives from the Roma Survey 2024”, Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene, https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2025-roma-survey-2024_en.pdf

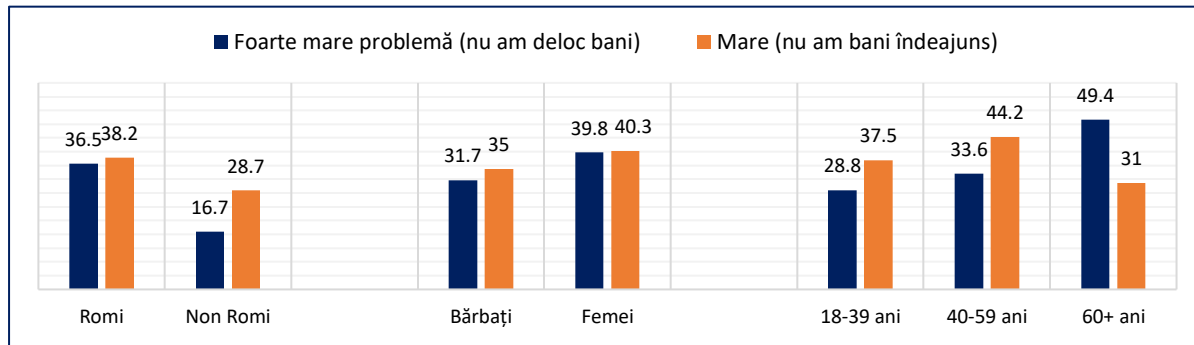
⁶ Rezultatele finale ale Recensământului Populației și Locuințelor 2024: Caracteristici etnoculturale ale populației, https://statistica.gov.md/ro/rezultatele-finale-ale-recensamantului-populatiei-si-locuintelor-2024-caracteris-10121_62043.html

⁷ Rezultatele finale ale Recensământului Populației și Locuințelor 2024: Caracteristici educaționale ale populației, https://statistica.gov.md/ro/rezultatele-finale-ale-recensamantului-populatiei-si-locuintelor-20241-caracteri-10121_61952.html

⁸ “Moldova Inegală: Realitatea vulnerabilităților anului 2025 și calea de urmat”, Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare, 2025, https://progen.md/wp-content/uploads/2025/05/Moldova-Inegala-2025_ROEN.pdf

rămân una dintre cele mai pronunțate dimensiuni ale excluziunii, afectând în mod disproporționat grupurile vulnerabile, inclusiv populația romă. Sărăcia devine o consecință directă a ocupării precare și instabilității veniturilor. În 2025, **75%** dintre persoanele de etnie romă au declarat că o cheltuială modestă de 230 lei pentru medicamente le-ar cauza dificultăți majore, iar peste 36% nu dispuneau deloc de bani pentru o astfel de necesitate. Femeile de etnie romă se confruntă cu un risc și mai ridicat de sărăcie comparativ cu bărbații. În aceste condiții, lipsa accesului la formare profesională și la locuri de muncă stabile reduce și capacitatea gospodăriilor de a ieși din sărăcie pe termen lung, consolidând legătura directă dintre educație, ocupare și vulnerabilitate economică.

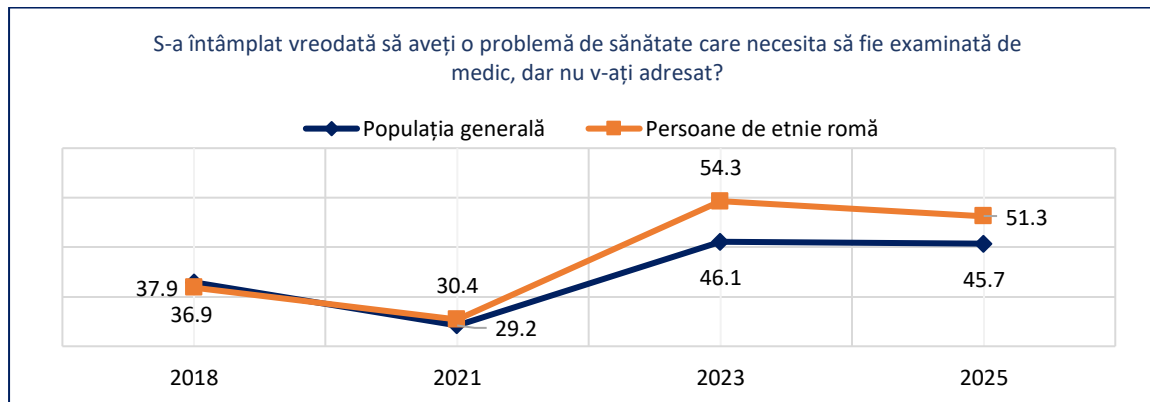
Figura 2. Ponderea populației de etnie romă pentru care ar fi o problemă procurarea medicamentelor în sumă de 230 lei (indicator proxy al sărăciei), %

Sursa: Moldova Inegală 2025, Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare

Veniturile scăzute afectează accesul la servicii esențiale, precum cele de sănătate. Peste **50%** dintre romi nu au accesat servicii medicale chiar și în situații urgente, motivul principal fiind lipsa resurselor financiare pentru transport, medicamente sau consultații. Aceste sunt mai accentuate în cazul femeilor rome de vârstă mijlocie (40-59), la care lipsurile economice se intersectează cu vulnerabilități de gen, determinând un acces și mai limitat la îngrijire medicală. Peste 53% dintre acestea au invocat motivul legat de lipsa banilor pentru transport și achiziționare a medicamentelor.

Figura 3. Accesul la servicii medicale (ponderea celor care nu s-au adresat când au avut nevoie), %

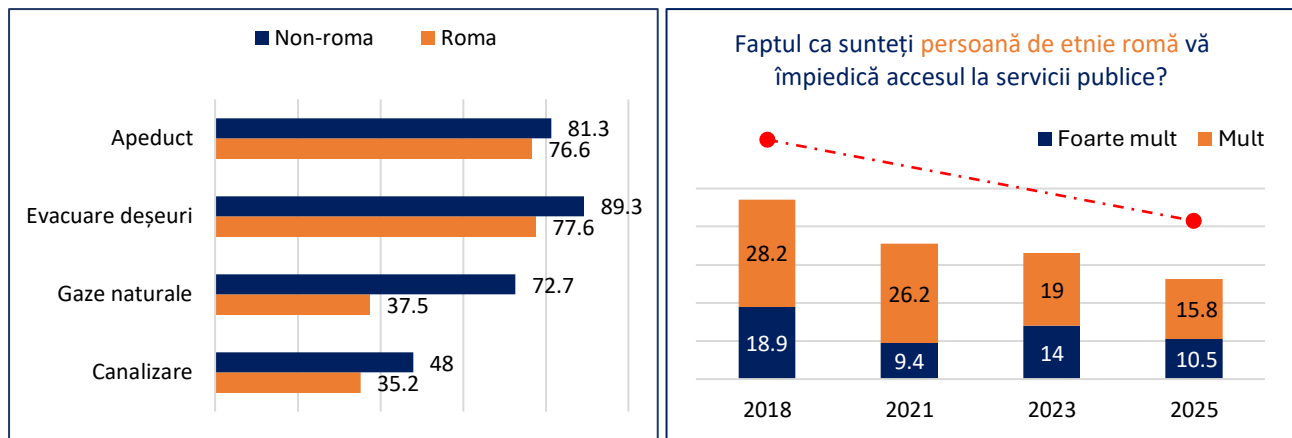

Sursa: Moldova Inegală 2025, Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare

Gospodăriile rome au acces limitat și la servicii comunale. Cea mai severă disparitate este observată în accesul la gaze naturale: în 2025, doar 37,5% dintre gospodăriile rome erau conectate, comparativ cu 72% dintre cele non-rome, situația fiind legată de criza economică și de creșterea tarifelor la gaze, care au afectat disproporționat gospodăriile cu venituri reduse, cum ar fi cele rome. Apartenența etnică rămâne o barieră importantă în accesarea serviciilor publice, reflectând percepții persistente de excludere. Deși se înregistrează progrese în reducerea percepției discriminării, datele arată că un număr semnificativ de persoane continuă să se confrunte cu obstacole sistematice. Ponderea celor care consideră că etnia le limitează accesul la servicii a scăzut considerabil față de 2018 – de la aproape jumătate (47,1%) la o pătrime în 2025 (26,1%), marcând o reducere de aproximativ 21 puncte procentuale. Această evoluție poate fi asociată cu eforturile de combatere

a discriminării și promovare a incluziunii, însă faptul că 1 din 4 romi percepe încă etnia ca pe un impediment evidențiază persistența unor forme subtile sau instituționalizate de excludere.

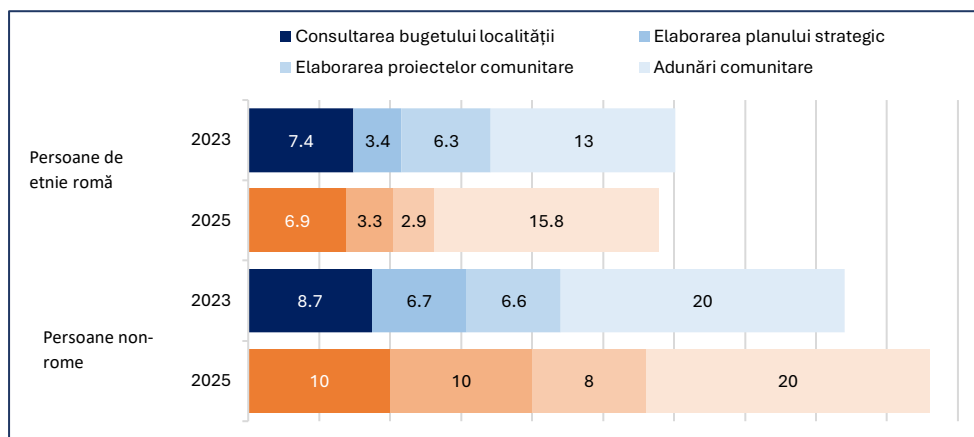
Figura 4. Accesul la servicii de gospodărie comunală, %

Sursa: Moldova Inegală 2025, Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare

Nivelul de participare în viața publică este, la fel, foarte scăzut, ajungând la doar 7,2%, cu aproximativ 5pp sub cea a populației non-romă. Această discrepanță reflectă obstacole persistente precum discriminarea sistemică, lipsa accesului la informații relevante și o reprezentare slabă în structurile locale de decizie. O participare ușor mai sporită se atestă în cazul adunărilor comunitare, care atinge pragul de 10,9%. Această formă de implicare este mai ridicată deoarece este mai puțin formală și se concentrează pe problemele imediate ale oamenilor din cartier sau localitate.

Figura 5. Nivelul de participare în acțiuni de influențare a procesului decizional, %

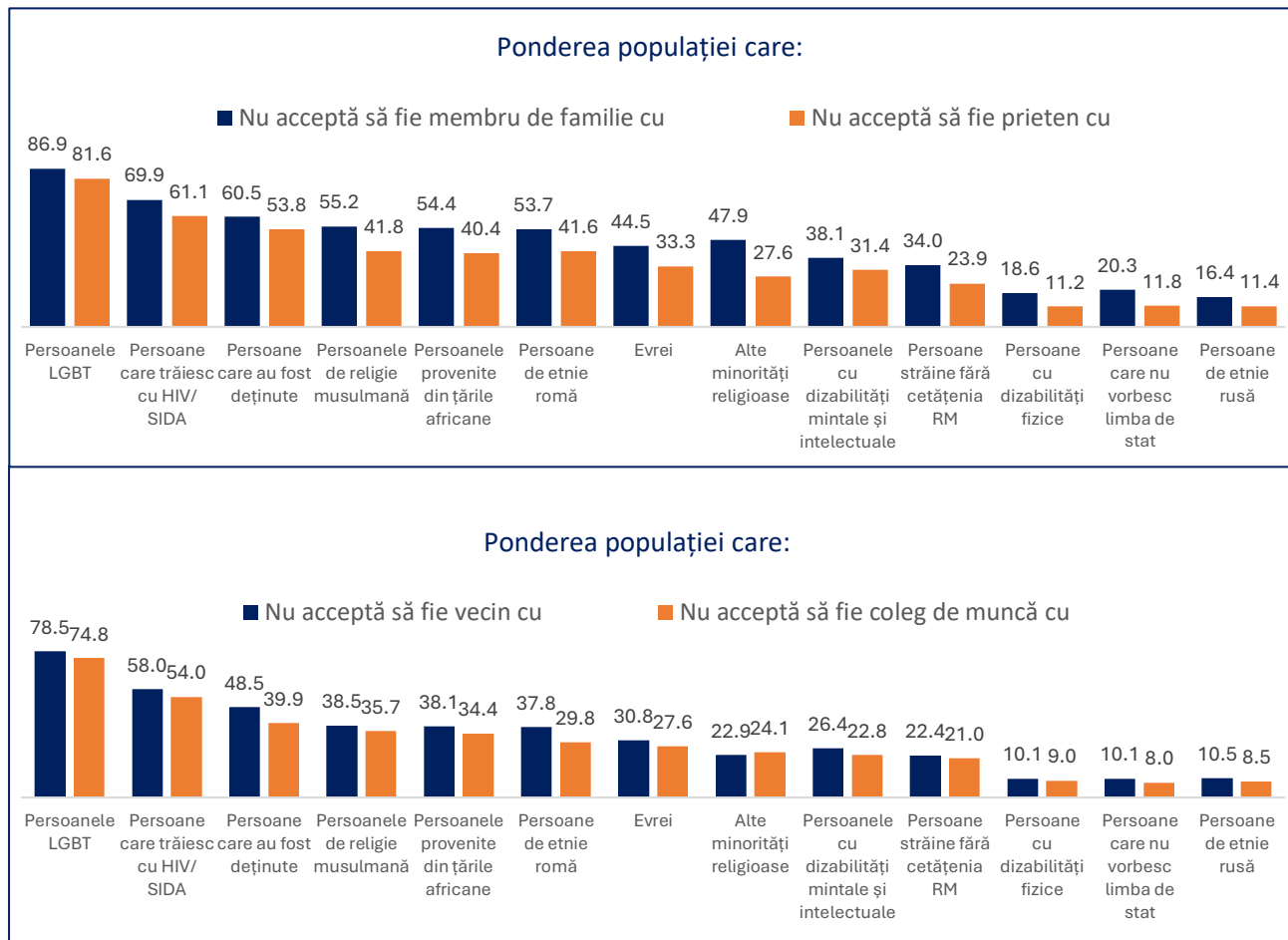
Sursa: Moldova Inegală 2025, Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare

Marginalizarea economică și socială a comunității rome este alimentată de prejudecățile existente. prin Indexul Distanței Sociale 2025⁹, arată că respingerea socială a populației rome rămâne ridicată și se manifestă pe toate nivelurile relațiilor sociale. Astfel, 53,7% din populația generală nu ar accepta o persoană romă ca membru al familiei, iar 41,6% nu ar accepta-o ca prieten. La nivelul spațiului comunitar, 37,8% declară că nu ar accepta vecini de etnie romă, ceea ce limitează integrarea rezidențială și menține segregarea socială. În același timp, 29,8% nu ar accepta persoane rome ca și colegi de muncă, ceea ce indică bariere directe pe piața muncii, inclusiv în situațiile în care există calificare sau experiență. În ansamblu, aceste valori arată că

⁹ „Indexul Distanței Sociale 2025: Prejudecată și izolare”, Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare, https://progen.md/wp-content/uploads/2026/02/CPD_Distanta-sociala_2025-final-1.pdf

excluderea nu este limitată la o singură sferă, ci acționează simultan în familie, comunitate și mediul profesional, consolidând marginalizarea socială și economică.

Figura 6. Gradul de acceptare a grupurilor minoritare de către cetățenii Republicii Moldova

Sursa: Distanța Socială 2025, Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare

RECOMANDĂRI

Inegalitățile structurale cu care se confruntă populația de etnie romă din Republica Moldova persistă în toate domeniile analizate de prezenta notă, de la venituri și condiții de trai la sănătate, educație, participare și siguranță în comunitate. Deși cadrul de politici publice s-a consolidat în ultimii ani, iar mecanismele de incluziune, precum programul mediatorilor comunitari, au demonstrat rezultate concrete, implementarea rămâne marcată de subfinanțare, fragmentare instituțională și insuficiența datelor dezagregate pe care să se fundamenteze intervențiile. Recomandările de mai jos valorifică evaluările și constatările formulate în cadrul mecanismelor universale și europene de monitorizare a drepturilor omului, al procesului de extindere a Uniunii Europene, precum și datele de monitorizare naționale, și vizează reducerea inegalităților cu care se confruntă populația de etnie romă în domeniile abordate.

Adoptarea măsurilor de încurajare și sprijinire a angajării persoanelor de etnie romă. Pentru a facilita integrarea pe piața muncii a persoanelor de etnie romă, a membrilor familiilor numeroase și a celor lipsite de mijloace de existență, este necesară revizuirea legislației actuale și implementarea unor măsuri concrete care să încurajeze angajatorii și să sprijine aceste categorii vulnerabile. Astfel, se propune acordarea de facilități fiscale pentru întreprinzătorii care angajează persoane de etnie romă, membri ai familiilor numeroase și persoane fără mijloace de existență, precum reduceri la impozitul pe venit sau scutiri parțiale de contribuții sociale, pentru a promova incluziunea socială și economică a acestor grupuri vulnerabile;

Extinderea și îmbunătățirea serviciilor și măsurilor de promovare a ocupării forței de muncă pentru a stimula angajarea persoanelor de etnie romă. Republica Moldova dispune de un cadru legal ce prevede măsuri de susținere a angajatorilor în procesul de adaptare rezonabilă a spațiului de muncă și care descrie metodologic programele de subvenționare în acest scop. Totuși, ponderea mică a persoanelor de etnie romă care sunt încadrate în câmpul muncii determină necesitatea de a revedea și îmbunătăți condițiile date. În acest scop, se recomandă: **(i)** creșterea numărului de personal care activează în subdiviziunile teritoriale de ocupare a forței de muncă, responsabil de implementarea programelor de subvenționare; **(ii)** sporirea resurselor financiare din bugetul public alocate pentru programele date;

Crearea de programe de formare profesională și educație destinate femeilor rome. Crearea de programe de formare profesională și educație destinate femeilor de etnie romă, care să includă cursuri de alfabetizare, antreprenariat, competențe digitale și alte domenii relevante, este esențială pentru promovarea incluziunii sociale și reducerea inegalităților. Având în vedere că analfabetismul în rândul femeilor rome adulte este semnificativ, așa cum subliniază Programul de susținere a populației de etnie romă, aceste programe ar aborda direct una dintre principalele bariere care împiedică participarea activă a femeilor rome în societate și pe piața muncii. Aceste inițiative ar trebui să fie adaptate cultural și implementate în colaborare cu comunitățile rome, asigurând astfel relevanța și eficacitatea lor.

Simplificarea și ajustarea cadrului legal pentru legalizarea proprietăților deținute de persoanele de etnie romă, facilitând accesul la servicii esențiale. În absența documentelor care atestă dreptul de proprietate, multe persoane de etnie romă sunt excluse de la semnarea contractelor necesare pentru a beneficia de servicii publice. Pentru a aborda această problemă, se recomandă ajustarea legislației pentru a simplifica procedurile de legalizare a terenurilor și locuințelor deținute de persoanele de etnie romă, incluzând măsuri precum: **(i)** introducerea unui mecanism de regularizare retroactivă pentru proprietățile neînregistrate, care să permită validarea actelor de posesie existente; **(ii)** stabilirea unei proceduri uniforme și transparente pentru recunoașterea drepturilor de proprietate, eliminând cerințele excesive de documentație; **(iii)** scutirea de taxe pentru eliberarea certificatelor de proprietate, confirmările emise de autoritățile locale și procedurile succesoriale, reducând barierele financiare care împiedică procesul de legalizare; **(iv)** asigurarea asistenței

juridice gratuite pentru persoanele rome implicate în procese de legalizare a proprietăților, prin extinderea domeniilor de eligibilitate pentru sprijinul juridic gratuit.

Crearea unei entități (Birou) în cadrul Agenției Relații Interetnice care să coordoneze eficient implementarea politicilor intersectoriale de incluziune socială a populației de etnie romă. Biroul pentru relații cu populația de etnie romă va asigura misiunea de: **(i)** coordonare eficientă a procesului de implementare autentică a politicilor intersectoriale privind incluziunea socială a populației de etnie romă; **(ii)** colaborare cu autoritățile administrației publice locale pentru asigurarea condițiilor de trai îmbunătățite pentru persoanele de etnie romă; **(iii)** facilitare a accesului incluziv și de calitate la servicii de sănătate publică, educație, muncă și locuințe sociale.

Aprobarea "cotelor" de incluziune și stimulentele financiare pentru partidele care promovează incluziunea grupurilor marginalizate. Se recomandă modificarea Codului Electoral pentru a introduce cote de reprezentare pentru minoritățile etnice, în procesul de întocmire a listelor de candidați pentru alegeri. Implementarea cotelor de incluziune pentru grupurile marginalizate, precum minoritățile etnice sau alte categorii defavorizate, ar contribui la asigurarea unei reprezentativități mai echitabile a acestora în structurile de putere și în procesul decizional. Astfel de cote pot crea oportunități egale pentru ca aceste grupuri să-și facă auzite vocile și să-și promoveze necesitățile în cadrul instituțiilor politice. În practica internațională se disting trei tipuri principale de cote care pot fi aprobate: **(i)** cote introduse prin legislația electorală – prevederi legale care impun includerea unui anumit număr de persoane dintr-un grup marginalizat, cum ar fi, de exemplu, minorități etnice, pe listele de candidați; **(ii)** locuri „rezervate” prevăzute de lege – alocarea unui anumit număr de locuri în instituțiile publice/la locul de muncă persoanelor dintr-un grup marginalizat (aceste locuri pot fi ocupate fie prin nominalizare, fie prin alegeri); **(iii)** cote voluntare ale partidelor - situație în care partidele politice decid, prin norme interne, să includă un anumit număr de persoane din grupuri marginalizate pe listele proprii de candidați.

Consolidarea mecanismelor de prevenire și sancționare a discursului de ură, inclusiv în mediul online. Comitetul pentru Drepturile Omului al ONU, în observațiile concluzive din aprilie 2026 (CCPR/C/MDA/CO/4, par. 15), și-a exprimat preocuparea față de prevalența continuă a discursului de ură și a infracțiunilor motivate de ură în Republica Moldova, inclusiv online, care vizează în mod special romii, și a constatat că motivațiile de prejudecată nu sunt luate în considerare sistematic de la începutul investigațiilor. Comitetul a recomandat statului (par. 16) să asigure investigarea aprofundată a infracțiunilor motivate de ură, monitorizarea eficientă prin colectarea sistematică de date și combaterea discursului de ură online în cooperare cu platformele digitale.¹⁰ Raportul Comisiei Europene¹¹ notează că reglementarea discursului de ură rămâne incompletă și fragmentată, iar spațiul online este în mare parte sub-reglementat. În 2025 a fost ajustată noțiunea de „discursul de ură” în Codul serviciilor media audiovizuale, ceea ce permite sancționarea serviciilor media audiovizuale pentru distribuirea discursului de ură, însă autorul discursului este sancționabil contravențional doar dacă are calitatea de concurent electoral și doar în campania electorală. Codul contravențional nu reglementează discursul de ură în afara campaniilor electorale, și fenomenul rămâne nepedepsit, cu excepția situațiilor când acesta ia forma instigării la discriminare. Pentru a asigura un cadru coerent și aplicabil, se propune: **(i)** modificarea Codului contravențional pentru a institui răspunderea pentru discursul de ură în afara contextului electoral, aplicabilă oricărui autor, cu definiții corelate între Codul contravențional și Codul serviciilor media audiovizuale, **(ii)** elaborarea instrucțiunilor operaționale interne pentru Poliție și Procuratură privind detectarea, documentarea și probarea conținutului online, inclusiv colectarea și conservarea probelor digitale, cooperarea cu platformele și utilizarea expertizei IT;

---

¹⁰10 Observații concluzive ale Comitetului pentru Drepturile Omului al ONU privind al patrulea raport periodic al Republicii Moldova, CCPR/C/MDA/CO/4, par. 53-54 2 aprilie 2026, <https://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=ysrkfuydI8RLv%2Bp9A%2Fvw7ajw6MhReCQznwVQEAGJ340YrC1VikIY4GoR627IH6A4pii5eErCyy5jNFRd77apBQ%3D%3D>

¹¹11 Raportul Comisiei Europene — Republica Moldova 2025, SWD(2025) 758, https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/23fa6af0-89b3-4532-a3d9-d1638727d14c_en?filename=moldova-report-2025.pdf

Extinderea rețelei de mediatori comunitari și consolidarea capacităților acestora ca măsură de prevenire, identificare timpurie și referire în cazurile de violență bazată pe gen a femeilor rome. Comitetul pentru Drepturile Omului (CCPR/C/MDA/CO/4, par. 53-54) a notat practica pozitivă a angajării mediatorilor comunitari rome ca legătură între comunitățile rome și autoritățile statului, însă a constatat cu regret că multe posturi rămân neocupate, parțial din cauza salariilor scăzute și a multiplicării responsabilităților, recomandând ocuparea promptă a tuturor posturilor vacante și revizuirea remunerației și atribuțiilor.¹² În comunități vulnerabile, inclusiv comunități rome și localități rurale, accesul redus la informație și la servicii conduce la subraportarea VBG și la întârzierea protecției. Pentru a crește accesul la protecție și servicii, se propune: **(i)** majorarea numărului de mediatori comunitari și definirea unei norme minime de acoperire teritorială, cu finanțare predictibilă; **(ii)** program de formare inițială și continuă pentru mediatori privind VBG, ordine de protecție, consimțământ, hărțuire sexuală, violență online, VOG, confidențialitate și referire, cu supervizare; **(iii)** integrarea mediatorilor în echipele multidisciplinare locale și protocoale de referire către poliție, asistență socială, sănătate și servicii specializate; **(iv)** asigurarea dotării tehnico-materiale minime, inclusiv telefon, acces la internet, transport și materiale informative, pentru intervenție și raportare.

---

¹²Observații concluzive ale Comitetului pentru Drepturile Omului al ONU privind al patrulea raport periodic al Republicii Moldova, CCPR/C/MDA/CO/4, par. 53-54 2 aprilie 2026, <https://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=ysrkfuydl8RLv%2Bp9A%2Fvw7ajw6MhReCQznwVQEAGJ340YrC1VikiY4GoR627IH6A4pii5eErCyy5jNFRd77apBQ%3D%3D>